

Секція 13. Регіональна економіка

Меркулова Лариса Андріївна

студентка,

Одеський Національний Економічний Університет

м. Одеса, Україна

**ГОЛОВНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРЕВАГИ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ
ТОВАРАМИ В ОДЕСЬКОМУ РЕГІОНІ**

Анотація. У статті розкрито сучасний стан зовнішньої торгівлі товарами в Одеському регіоні визначено головні проблеми та фактори, які негативно впливають на розвиток зовнішньої торгівлі. Розглянуто шляхи активізації зовнішньої торгівлі області за рахунок підвищення експортного потенціалу, проаналізовано методи державної політики стимулювання експорту й підвищення конкурентоспроможності товарів вітчизняного виробництва.

Ключові слова. зовнішня торгівля, експорт, імпорт, потенціал, конкурентоспроможність.

Постановка проблеми. В умовах активізації процесів глобалізації світового господарства посилюється роль зовнішньо-торговельних відносин регіону. Саме міжнародна торгівля як форма міжнародних економічних відносин є складовою врівноваженого економічного розвитку суспільства, сприяє посиленню конкурентоспроможності регіональної економіки, підвищує рівень життя населення та забезпечує найпонише задоволення його потреб.

Аналіз досліджень. Питання розвитку й функціонування зовнішньої торгівлі досліджували відомі західні вчені – В.Леонт'єв, Б.Олін, Е.Хекшер, Г.Хеберлер та інші. У вітчизняній економічній науці проблеми зовнішньої торгівлі представлені І.Бураковським, Л.Дмитриченко, А.Кредісовим,

Ю.Макогоном, Т. Циганковою, А.С. Гальчинським, О.С. Власюком, А.С. Філіпченіко, В.О. Сизоненко та іншими.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Значення зовнішньої торгівлі товарами дуже високе, через те, що це має пряму залежність до добробуту регіону та населення, а також добробут країни. Тому ми повинні виділити основні проблеми, які перешкоджають здійсненню зовнішньої торгівлі товарами в Одеському регіоні у достатньому об'ємі.

Постановка завдання. Метою даної статі є виявлення головних проблем, які негативно впливають на зовнішню торгівлю та заходи, які будуть доцільні до застосування, щоб вирішити ці проблеми.

Виклад основного матеріалу. Значення зовнішньо-торгівельної діяльності важко переоцінити. З одного боку, вона виступає результатом міждержавного та міжрегіонального географічного розподілу праці, а з іншого – умовою підвищення ефективності регіональної економіки. Орієнтуючись на крупно-масштабний міжнародний обмін, зовнішня торгівля дозволяє розширити набір та кількість різноманітних споживчих благ, що надаються населенню та використовуються в національній економіці. В умовах скорочення внутрішнього споживання експортні поставки є однією найважливіших умов виживання регіональної економіки. За рахунок імпорту задовольняється потреба в товарах, збільшенні їх асортименту, в сировині та напівфабрикатах для забезпечення виробничих процесів, а також в машинах та обладнанні. Отже, ефективна зовнішньо-торгівельна діяльність – необхідна умова сталого функціонування господарчого комплексу регіону. [2]

Оцінку ефективності зовнішньої торгівлі регіону доцільно розпочати з визначення результату його зовнішньо-торгівельних операцій. Аналіз зовнішньо-торгівельних показників Одеської області за 2010-2014 рр. у таблиці 1. [1]

Таблиця 1.

Показники зовнішньої торгівлі товарами та послугами Одеської області

	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2014 р., у % до 2010 р.
Експорт товарів та послуг, тис.дол. США	1541120,7	1541120,7	1784639,5	1628431,2	1780071,2	115,50
Імпорт товарів та послуг, тис.дол.США	3145407,2	3145407,2	4304579,9	3438643,8	2078630,6	66,08
Сальдо товарів та послуг, тис.дол. США	-1604286,5	-1604286,5	-2519940,4	1810212,6	-298559,4	18,61

Як видно з даних наведеної таблиці, у 2014 р. обсяги експорту товарів та послуг досягли 1780,1 млн. дол. США, імпорту – 207869 млн. дол. США. Проти 2010 року експорт у 2014 році зріс на 15,5 %, а імпорт зменшився проти 2008 року у 2014 році на 33,92%. Сальдо зовнішньої торгівлі було негативним – 298,5 млн. дол. США, але у порівнянні з 2010 роком зменшилося на 81,39%, такий показник викликаний тим, що Одеський регіон почав імпортувати набагато менше і трішки збільшив експорт.

На жаль, на розвиток зовнішньої торгівлі області вирішальний вплив справляє група негативних факторів, а саме:

1. Низька конкурентоспроможність вітчизняних товарів та послуг.
2. Нерозвинутість базових інститутів ринкової економіки.
3. Недосконалість механізмів державного регулювання.
4. Нерозвинутість ринкової інфраструктури підтримки експорту.

Формування конкурентних переваг економіки регіону в умовах трансформаційних перетворень, що відбуваються в Україні потребує проведення моніторингу показників соціально-економічного стану регіону,

аналізу тенденцій їх змін, визначення уразливих ділянок для конкурентів та розроблення заходів впливу для втримання лідируючих позицій. У зв'язку з цим в даній роботі визначено сильні та слабкі сторони Одеського регіону, представлені в таблиці 2.1.. На основі даних таблиці з'являється можливість встановити конкурентні переваги і конкурентні відставання Одеського регіону, а також розробити заходи підвищення його конкурентоспроможності.

Таблиця 2.

Сильні та слабкі сторони економічного потенціалу Одеського регіону

Сильні сторони	Слабкі сторони
ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК РЕГІОНУ	
Високий рівень розвитку море-господарського комплексу.	Недостатня забезпеченість природно-ресурсним потенціалом.
Розвинене інтенсивне сільське господарство з високою часткою зрошуваного землеробства й індустрією переробки с/г продукції.	Залежність електропостачання споживачів південно-західної частини Одеської області від Республіки Молдова.
Наявність унікальних промислових підприємств загальнодержавного значення: Одеський припортовий завод, Південний державний науково-виробничий центр «Прогрес».	Суттєві внутрішньо-регіональні диспропорції за рівнем соціально-економічного розвитку.
Висока кількість суб'єктів підприємницької діяльності.	Обмежене фінансування програм з Державного бюджету.
Розвинуте транспортне сполучення.	Високі банківські відсотки.
Розвинені машинобудування, харчова, легка, хімічна галузі.	Значна кількість населення, яка має низький рівень доходів.
Наявність спеціальних економічних зон.	Незадовільний стан інфраструктури.

Джерело: [3]

Отже, можна зробити висновок, що для забезпечення конкурентоспроможності регіону, його стабільного розвитку важливою є диверсифікація різних видів економічної діяльності, зокрема наявність промисловості. Орієнтація лише на сільське господарство, туризм та роздрібну торгівлю не дозволить економіці Одеської області отримати належне зростання доданої вартості продукції, що створюється на території та призначається на експорт. Крім того, у кожній громаді завжди існує частина трудових ресурсів, яка повинна мати зайнятість, але не бачить себе у сфері послуг чи сільськогосподарського виробництва. [4]

Література

1. Державна служба статистики України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua.>;
2. Тараненко І. В. Удосконалення товарної структури експорту як фактор підвищення конкурентоспроможності країн // Економічний вісник, 2013, №3, с.37-56;
3. Горняк О.В., Пугачова І.М. Виявлення та посилення конкурентних переваг Одеського регіону. Вісник ОНУ імені І.І.Мечникова. Вип. 3 4, 2012;
4. Шаульська Л.В. Напрями удосконалення державної соціальної політики // Соціально-економічні дослідження в перехідний період. – Зб. наук. праць. – 2009. – Вип. 5.– Ч. 3. – С. 245-256.